

Metody a techniky PD

Dotazník
Pozorování
Portfolio

Literatura

- GAVORA, P. Úvod do pedagogického výzkumu. Brno: Paido, 2000. 207s. ISBN 80-85931-79-6.
- KALHOUS, Z.; OBST, O. *Školní didaktika*. Praha: Portál, 2002. s. 185-250. ISBN 80-7178-253-X.
- SPÁČILOVÁ, H. *Pedagogická diagnostika v primární škole*. Olomouc: UP, 2003. ISBN 80-7178-544-X.

Metody a techniky PD

Metoda (*řeč. meta + odos = cesta k*)

způsob, jak dosáhnout předem stanoveného cíle
prostřednictvím vědomé a plánované činnosti;
záměrný a systematický postup

Technika

konkretizace (operacionalizace) metody

Diagnostické metody = metody pedagogického výzkumu

- **Kvantitativní přístup** (neustrannost, odstup)
zjišťuje, jak je jev v populaci rozložen,
distribuován; statistické metody
- **Kvalitativní přístup** (vcítění se, přiblížení; cílem
je proniknout do situace, popsat ji a porozumět jí)
»beletrie psaná pod přísahou«

Třídění metod

I. Zaměřené na dítě:

- na jednoho žáka
- na skupinu žáků

II. Zaměřené na dospělé:

- učitelé
- rodiče
- na sebe v roli učitele
(autodiagnostika)

Úkoly pro samostudium

- Vytvořit si soubor druhů dotazníků, které se sešly ve skupině, na základě toho vyvodit strukturu dotazníku, typy otázek atd.
- Vybrat si (sestrojit vlastní) pozorovací nástroj a vyzkoušet si ho na praxi.
- Prohlédnout si ve třídě portfolio, zaznamenat si, jak se s ním pracuje s ohledem na hodnocení žáků.
- Sestavit didaktický test.

I. Dotazník

Způsob kladení otázek a získávání písemných odpovědí; písemný rozhovor; získání mnoha údajů v krátkém čase.

- Standardizovaný
- Vlastní (riziko)

Struktura dotazníku

---

1. Vstupní část (hlavička, vysvětlení cílů, pokyny k vyplnění)
2. Vlastní otázky (logika řazení: jednoduché otázky → těžké otázky → důvěrnější otázky → faktografické otázky)
3. Poděkování

Způsob kladení otázek

- Uzavřené otázky
- Otevřené otázky
- Polouzavřené/polootevřené otázky

- Škálované otázky (kvantitativní zachycení kvality sledovaného jevu; tři nebo pětistupňová škála; rizikem je subjektivita hodnocení jednotlivých hodnotitelů).

Škály

- KATEGORIÁLNÍ (stále-velmi často-často-občas-nikdy)
- NUMERICKÉ (1-5; u každého čísla uvést, co znamená)
- GRAFICKÉ (názorné vyjádření, např. na přímce)

Zásady tvorby dotazníku

- Srozumitelně formulované otázky.
- Neutrální znění otázek.
- Zvážit vhodnost formy vzhledem k věku respondentů, složitosti zkoumaného problému atd.
- Vyplnění by mělo trvat nejdéle 30 minut.

Oblasti užití dotazníku

- Vztah ke školnímu prostředí.
- Motivace žáků (psychologické dotazníky).
- Rodinné prostředí.
- Volný čas, zájmy.
- Hodnotová orientace (test tří přání).

II. Pozorování

Jedna z nejstarších metod; přirozená interakce mezi učitelem a žákem (co vidím, co slyším).

Běžné pozorování – Diagnostické pozorování
(zacílení pozornosti na sledovaný jev)

Typologie pozorování

- Krátkodobé
- Dlouhodobé

- Individuální
- Skupinové

- Strukturované (kategorie, pozorovací nástroj)
- Nestrukturované

Předmět pozorování

- **Třída** (vzájemné vztahy, úloha jednotlivců)
- **Žák** (chování)
  1. Sociální chování (potřeba kontaktu; vést, nechat se vést; účast na životě třídy)
  2. Chování ve výuce (pozornost; zájem; vytrvalost; úroveň myšlení; samostatnost)
  3. Chování o přestávce (pohyb; komunikace; činnosti; navazování kontaktu)
  4. Chování v náročných situacích (neúspěch, konflikt; trest)
  5. Chování mimo školu (akce se školou; volný čas)

Techniky pozorování

- Pedagogický deník (vzorky událostí; terénní zápisky)
- Pozorovací archy (mapa třídy; arch záznamu činnosti)
- Pozorovací systémy (Ned A. Flanders)

Pozorovací systémy

Standardizované (tj. propracované a ověřené).

- Popis pozorovaných kategorií.
  - Způsob identifikace kategorií.
  - Způsob záznamu kategorií.
  - Způsob vyhodnocení kategorií.
-
- Kategorie kognitivní (učitel vysvětluje učivo; klade kognitivní otázku)
  - Afektivní (učitel chválí žáka; obviňuje)
  - Psychomotorické (učitel stojí u tabule, sklání se k žákovi)

-
- Záznam trvání kategorie
  - Záznam výskytu kategorie

  - Intervalový záznam (kódování)
  - Přirozený záznam (kódování)

III. Portfolio (it.; portefeuille, fr.)

Soubor prací za delší časové období; složka nejdůležitějších dokladů žákovy práce (dokumentační portfolio); forma životopisu.

- volné
- strukturované (část povinná, část volitelná)

Přínos:

- Individuální vztahová norma hodnocení (autentické hodnocení; autonomní hodnocení)
- Učitel – rodiče

Děkuji za pozornost.